

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Геоєкологія та проблеми повоєнного відновлення ландшафтів»

Компонента освітньої програми – обов'язкова (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Геосистеми та георизики
Спеціальність	103 «Науки про Землю»
Галузь знань	10. Природнича географія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Ковбінська Галина Дмитрівна, к.геогр. н. https://terra.chnu.edu.ua/galyna-dmytrivna-hodan/
Контактний тел.	+380509129028
E-mail:	g.kovbinka@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Очні консультації - вівторок 13.00 - 14.30 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації - четвер 14.40 - 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу „Геоєкологія та проблеми повоєнного відновлення ландшафтів” є формування у студентів системного розуміння взаємозв’язку природних, соціальних та економічних процесів у геоєкології, а також здатності оцінювати екологічні наслідки воєнних дій. Курс спрямований на розвиток професійних компетентностей у плануванні та реалізації повоєнного відновлення територій, включно з аналізом стану довкілля, прогнозуванням ризиків, розробкою стратегій сталого розвитку та застосуванням методів моніторингу природних ресурсів. Особлива увага приділяється інтеграції природних, соціальних і економічних факторів у процесі прийняття управлінських рішень щодо відновлення та збереження екологічної стабільності територій. Формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про взаємозв’язки між географічними процесами та екологічними наслідками воєнних дій, розвиток компетентностей у сфері оцінки, прогнозування та планування екологічно збалансованого повоєнного відновлення територій України

Основним **завданням** вивчення дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів із наступних питань:

- ✓ Ознайомити студентів з теоретичними основами геоєкології як науки про взаємодію природних і соціально-економічних систем.
- ✓ Проаналізувати екологічні наслідки воєнних дій для геосистем різних рівнів (локального, регіонального, глобального).
- ✓ Вивчити основні принципи екологічної безпеки, моніторингу стану довкілля та відновлення деградованих територій.
- ✓ Сформуванню розуміння концепції «сталого повоєнного відновлення» з урахуванням природно-географічних, соціальних і економічних чинників.
- ✓ Розвинути практичні навички оцінки екологічних ризиків, картографування наслідків воєнного впливу та планування відновлювальних заходів.

- ✓ Виховати екологічну культуру, громадянську відповідальність та усвідомлення ролі географічної науки у післявоєнному розвитку країни.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

№ п/п	Назва теми
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади геоекології	
1	Лекція 1. Предмет, завдання та методи геоекології
2	Лекція 2. Структура та рівні організації геоекологічних систем
3	Лекція 3. Антропогенний вплив на компоненти географічного середовища
4	Лекція 4. Методи геоекологічних досліджень
5	Лекція 5. Глобальні екологічні проблеми сучасності
Змістовий модуль 2. Геоекологічні аспекти повоєнного відновлення	
1	Лекція 6. Екологічні наслідки збройних конфліктів: історичний та сучасний досвід
2	Лекція 7. Вплив воєнних дій на природні компоненти України
3	Лекція 8. Методи оцінки екологічних збитків та картографування наслідків війни
4	Лекція 9. Концепція сталого повоєнного відновлення
5	Лекція 10. Екологічна безпека і роль громад у післявоєнному відновленні

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу «Геоекологія та проблеми повоєнного відновлення ландшафтів» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: При вивченні дисципліни «Геоекологія та проблеми повоєнного відновлення ландшафтів» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; звіти, реферати; доповіді, участь в дискусії; есе, участь в онлайн-дискусії та коментування електронних навчальних матеріалів, інші види індивідуальних та групових завдань; підсумковий тестовий іспит.

2. Для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи; презентації результатів виконання завдань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються не вчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини. Студенти повинні всі роботи виконувати самостійно, без допомоги сторонніх осіб чи використання заборонених джерел (в тому числі різних девайсів). При дистанційному навчанні або онлайн-тестах заборонено користуватися матеріалами, які не передбачені правилами проведення оцінювання (наприклад, пошуковими системами, готовими відповідями тощо). У випадку виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться, а результати анулюються.

Відвідування занять (як лекційних, так і практичних) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн при попередженні викладача.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>

Література

Рекомендована література

1. Васюта О.А., Васюта С.І., Філіпчук Г.Г. Екологія і політика. - Чернівці., Зелена Буковина.- 1998.- Т.1-2.
2. Грицик В. Екологія довкілля. Охорона природи : навчальний посібник / В. Грицик, Ю. Канарський, Я. Бедрій.– Київ : Кондор, 2009.– 292 с.
3. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології.
4. Гродзинський М.Д., Савицька О.В. Ландшафтознавство
5. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: теорія і практика.
6. Джигирей В. С., Сторожук. В. М., Яцюк Р. А. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи). Львів, Афіша. 2000 — 272 с.

7. Заповідна справа в Україні: Навчальний посібник. / За загальною редакцією М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: 2003. - 306 с.
8. Запольський А.К., Салюк А.І. Основи екології К.:”Вища школа” 2001
9. Кирилюк М.І. Еколого-географічні основи сталого розвитку. Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Випуск 80. Географія. - 2000.
10. Кирилюк М.І. Основи раціонального природокористування та охорона природи : підручник / М. І. Кирилюк; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці, 2012. - 351 с.
11. Кукурудза С.І. Використання та охорона водних ресурсів : навч. посіб. : [для вищ. навч. закл.] / С.І. Кукурудза, О.Р. Перхач.– Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.– 304 с
12. Національний атлас України / за ред. Руденко Л.Г. - К.:ДНВП "Картографія", 2007.
13. Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні. – К.: Знання, 2001. – 113 с.
14. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування. – Львів: “Новий Світ - 2000”, 2004. – 248 с.
15. Сталий розвиток суспільства. Тлумачний посібник.- Київ, 2001.
16. Царенко О.М., Несветов О.О., Кабацький М.О. Основи екології та економіки природокористування: Навчальний посібник – Суми: Університетська книга, 2001. – 326с.

Допоміжна

1. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 41.
2. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. – Київ, “Парламентське видавництво”, 1999.
3. Національний природний парк “Вижницький”: природа, рекреаційні ресурси, менеджмент / В.П.Коржик, І.І.Чорней та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 356 с.
4. Природоохоронні території Української РСР / За ред. Д.І.Проценко. – К.: Урожай, 1983. – 175 с.
5. Савостіна Ю., Чехній О. Національні парки, озера та заповідники України. Путівник. – Київ : Самміт-Книга, 2020. – 184с.
6. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. акад. Шеляг-Сосонка Ю.Р. – К.: УЕ, 1996. – 608 с.
7. Червона книга України. Рослинний світ.– Київ : Глобал Консалтинг, 2009.– 911 с
8. Червона книга України. Тваринний світ.– Київ : Глобал Консалтинг, 2009.– 622 с

Інформаційні ресурси

1. Національний атлас України / за ред. Руденко Л.Г. - К.:ДНВП "Картографія", 2007 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://wdc.org.ua/atlas/default.html>
2. Червона книга України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://redbook-ua.org/>
3. Закон України про охорону природного навколишнього середовища [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
4. Природно-заповідний фонд України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://pzf.land.kiev.ua/pzfl.html>